

matematikusoknak, mérnököknek köszönhető, akik kvantitatív módszereiket alkalmazni kezdték a könyvtárakra is, gyakran oly módon, hogy sejtelmük sem volt arról, tulajdonképpen mire valók a könyvtárak. A könyvtárosok ekképpen rájöttek, hogy *az olvasáson kívül számolni is meg kell tanulniuk, hogy elkezdhessék a kvantifikálást*... LINE tehát alaposan megfricskáz minden l'art pour l'art, reálisan végig nem gondolt tevékenységet, eljárást, – hogy ne keletkezzenek újabb misztériumok.

B. J. PERRY, a British Library Research and Development Department munkatársa, az Angliában folyó informatikai kutatásokról ad rövid áttekintést (119–128. p.). Vázolja a fő kutatási témaköröket, s a közeljövő kutatási irányait.

D. T. RICHNELL, a British Library Reference Division igazgatója, tanulmánya (131–150. p.) a *British Library és az egyetemi könyvtárak közötti interaktív együttműködés lehetőségeit és követelményeit tárgyalja*.

W. L. SAUNDERS, a Sheffieldi Egyetem Könyvtártudományi Tanszékének vezetője, a szakmai oktatás (képzés, továbbképzés) lényeges problémáiról ad áttekintést (153–161. p.), hangsúlyozva a folyamatos képzés fontosságát.

K. A. STOCKHAM, a Loughboroughi Műszaki Egyetem Könyvtártudományi és Információs Tanszékének docense, tanulmánya (165–174. p.) azzal foglalkozik, hogy a közművelődési könyvtár (public library) milyen szerepet töltsön be az országos könyvtári rendszerben.

H. L. TVETERÁS, az oslói National Office for Research and Special Libraries igazgatója, rövid írása (177–180. p.) URQUHART-ot úgy jellemzi, mint a nemzetközi könyvtárügy *enfant terrible*-jét. Felveti azt a figyelemreméltó elgondolást, hogy a BLLD mint európai vagy világközpont körül a nemzeti kölcsönző könyvtárak átfogó hálózati rendszere épülhetne ki!

B. C. VICKERY, a londoni University College könyvtári, levéltári és információs tanszékének vezetője, a kötet egyik legszínvonalasabb tanulmányában (183–192. p.) a tudomány és műszaki információ szervezésének és elosztásának problémakörét tárgyalja. Utal URQUHART-nak a *Royal Society* 1948. évi konferenciáján tartott hasonló tárgyú előadására, és ezt elemezve kifejti, hogy URQUHART tulajdonképpen *ma is aktuális modelljét mivel kell kiegészíteni, továbbfejleszteni*: a közel 30 év alatt kibontakozott fejlődés követelményei szerint. Megállapítja, hogy a könyvtári-információs szolgálatnak a következő outputot kell nyújtania;

a dokumentumok mindenféle típusát, szükség szerint kölcsönzést, másolatokat, fordítást stb.;

tájékoztatást a dokumentumokról (bibliográfiai leírás, kivonatok stb. formájában);

adatokat, információkat a dokumentumok mélyebb tartalmi elemzése alapján;

információs forráshelyekre (szakemberekre, szakintézményekre, egyéb könyvtári-információs rendszerekre stb.) utaló tájékoztatást.

Ezt a négyféle szolgáltatási formát, ellátást egyaránt biztosítani kell helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi szinten, megfelelően összekapcsolt egységek hálózatának koordinált megszervezésével.

G. WILLIAMS, a chicagói Center for Research Libraries igazgatója, a kötet befejező tanulmányában (195–206. p.) a könyvtárközi kölcsönzés helyzetét, fejlődését mutatja be az Egyesült Államokban. Összehasonlítja az angol és az amerikai helyzetet, s megállapítja, hogy az USA-ban kialakult, kooperáción alapuló kölcsönzési rendszer hatékonysága messze elmarad a BLLD által biztosított lehetőségektől, ezért Amerikában is keresni kell a könyvtárközi kölcsönzés rendszerének optimális megoldását.

A Festschrift URQUHART publikált műveinek K. P. BARR által összeállított bibliográfiájával zárul, amely 75 tételt tartalmaz. – A kötet bevezető része közli még azokat az ünnepi beszédeket (ajánlásokat), amelyek Urquhart díszdoktorrá avatása alkalmából hangzottak el a Heriot-Watt-, Salford- és Sheffield Egyetemen.

(Györe Pál)

Egy szellemes és hasznos könyvecske a tudományos-műszaki tájékoztatásról

BURÜJ-SMAR'JAN, O. E.: *Nauka – proizvodstvo – informacija. Szaratov, 1975, Privolzszzkoe knizsnoe izdatel'sztvo.*
OMKDK rakt. sz.: V 15270

Szakirodalmi teljesítményekről szólva, ritka eset, hogy az ismertető a „szellemes” és a „hasznos” jelző társításával hívhatja fel leghűebben valameny műre a figyelmet. Ezúttal ez a szerencse érte, mivel O. E. BURÜJ-SMAR'JAN olyan ötletesen és jókedvűen mutatja be a tudományos-műszaki tájékoztatás jelentőségét és számos csinját-binját, hogy még a szakirodalom olvasásának csömörével küzdőkben is felébreszti a kíváncsiságot.

BURÜJ-SMAR'JAN abból indul ki, hogy – a kutatás és fejlesztés vonatkozásában – *az informatika az idő vezérlésének tudománya, maga a tájékoztatás pedig az idő vezérlésének gyakorlata*. Ha elégtelen, azaz: koordinálatlan, fehér foltokat és átfedéseket egyaránt produkáló, tartalmilag nem kellően elmélyült ez a gyakorlat, annak a kutatás és fejlesztés nem kis kárát látja.

A helyes tájékoztatási gyakorlattal szemben támasztható követelmények a *kutatás és fejlesztés jellegzetessé-*

geinek alapos tanulmányozásából vezethetők le, és az alábbiakban foglalhatók össze:

a tájékoztatás tartalmát és formáit mindenekelőtt a kutatás és fejlesztés különféle fázisainak információs igényei határozzák meg; BURÜJ-SMAR'JAN *tíz ilyen fázist különböztet meg*: az előkészítést, az elméleti munkát, a tervvázlat kidolgozását, a műszaki tervezést, a makett elkészítését, a kísérleti és ellenőrző munkát, az utolsó simításokat és korrekciókat, a prototípus elkészítését, az üzemi kísérletet és a befejezést;

az egyes fázisokon belül is tekintettel kell lenni a szakemberek különféle csoportjainak *eltérő igényeire*:

a tájékoztatás *tartalmilag* legyen magas színvonalú.

A szerző a gazdasági és a tudományos-műszaki *tájékoztató sajátosságait*, a tájékoztatás *gazdaságosságának kérdéseit*, a tájékoztatási munka *jövőjét* taglalja.

A *könyv szellemességét* bizonyítandó, azt a *tízparancsolatot* közöljük, amelyet BURÜJ-SMAR'JAN, a tájékoztatóknak ajánl:

1. Gyarapítsatok ismereteiteket, kutassatok és érdeklődjétek szüntelenül, munkátokhoz válasszátok ki a leghatékonyabb szervezési módszereket és formákat!

2. Erőfeszítéseiteket a kiszorgálandó intézmény legfontosabb feladatainak megoldására koncentráljátok!

3. Dolgozzatok állandó kapcsolatban a kiszorgálandó intézmény kutatóival, vezetőivel és információs aktívájával, alaposan mélyüljétek el az általatok szolgáltatott dokumentumok tartalmában!

4. Az információk szétszórásában legyetek operatívak, de ne feledkezzétek meg az információk tematikai teljességéről. Legyetek kezdeményezők!

5. Dolgozzatok ésszerűen, legyetek tudatában munkátok céljaival és feladataival!

6. Legyetek aktívak és kitartóak, bármiféle munkát kell is elvégezzetek!

7. Igyekezétek tájékoztató munkátok eredményeit minél előbb felbecsülni!

8. Gondoljátok a kutatóknak szolgáltatott információk minőségére!

9. Tartsátok számon az elvégzett munkát!

10. Vegyétek tekintetbe: mindig a nyilvánosság reflektorfényében vagytok!

A *könyv hasznosságának* bizonyítására az alábbi táblázatokra hívjuk fel a figyelmet:

a) a kutatás és fejlesztés fázisainak információellátása, amely az alapvető fázisokat tovább bontja, majd ezek mellé rendeli hozzá a megfelelő tájékoztatási irányokat, tartalmakat, formákat és műfajokat;

b) a tájékoztató munka hatékonyságának mutatói a tájékoztatás szintjei szerint (irányítási, tudományos-műszaki, műszaki-gazdasági, szervezési, kutatási-fejlesztési tájékoztatás);

c) a tájékoztató munka hatékonyságának értékelése;

d) a könyvtári és információs munka normáinak táblázata.

(Futala Tibor)

Kiadvány az angol felsőoktatási intézményekben folyó tudományos kutatásról

A *Scientific Research in British Universities and Colleges* (Tudományos Kutatás az Angol Egyetemeken és Főiskolákon) évente megjelenő jegyzékét mindeddig a HMSO (*Her Majesty Stationary Office = Angol Állami Nyomda*) adta ki három részben: fizika, biológia és társadalomtudományok. 1974-től a *British Library* szerkeszti, az 1974/75. évi kiadás az utolsó, amely még régi formában és a régi címen jelenik meg.

1977-től új címe: *Research in British Universities, Polytechnics and College (RBUPC)*. Négy részben jelenik majd meg, s az angol felsőoktatási intézményekben folyó kutatásokat regisztrálja a következő felosztásban:

Fizika és biológiai tudományok
Alkalmazott és műszaki tudományok
Orvostudomány
Társadalomtudományok

Ára kb. 5 font. Az előfizetéssel kapcsolatos *további információkkal* szolgál:

RBUPC Office, British Library
Bibliographic Services Division
7 Rathbone Street, London W1P 2AL.

